

УДК 336.221.24

Разборська О.О.

кандидат економічних наук,  
доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту,  
Донецький національний університет імені Василя Стуса

Єфремова О.С.

аспірант, кафедра економічної теорії та конкурентної політики,  
Київський національний торговельно-економічний університет

## ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВІТЧИЗНЯНОГО МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВЕКТОРІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

*У статті розглянуто трансформаційні етапи розвитку малого підприємництва (МП), мотивація виникнення МСП, ефективне інституціональне середовище для розвитку МП, вигідні альтернативні способи розпочати свій бізнес. Також проаналізовано передовий досвід державної підтримки МП в країнах ЄС щодо формування інфраструктури його підтримки і розвитку; встановлення системи пільг і прозорої системи оподаткування; наявності фінансово-кредитної підтримки; пошуку нових можливостей гривневого кредитування великої кількості кредитних програм зі сторони МФО; покращення доступу до нових ринків та інтернаціоналізації, а також у межах інформаціалізації МП. Запропоновано удосконалення законодавчих засад ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб'єктів МП відповідно до положень європейського законодавства. Це наблизить діяльність українських МСП до світових стандартів.*

**Ключові слова:** мале підприємництво (МП), критерії МП, напрямки державної підтримки, методи державного регулювання, банківське кредитування, іноземні інвестиції, кредитні програми, МСФЗ для суб'єктів МП, скорочена фінансова звітність мікро- та малих підприємств.

## ПУТИ РЕАЛИЗАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ОТЕЧЕСТВЕННОГО МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ЕВРОПЕЙСКОМ ВЕКТОРЕ РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

Разборская Е.А., Ефремова А.С.

*В статье рассмотрено трансформационные этапы развития МП, мотивация возникновения МСП, эффективная институциональная среда для развития МП, выгодные альтернативные способы начать свой бизнес. Также проанализировано передовой опыт государственной поддержки МП в странах ЕС по формированию инфраструктуры его поддержки и развития; установление системы льгот и прозрачной системы налогообложения; наличию финансово-кредитной поддержки; поиска новых возможностей гривневого кредитования большого количества кредитных программ со стороны МФО. Улучшение доступа к новым рынкам и интернационализации, а также в пределах информацииализации МП. Предложено усовершенствование законодательных основ ведения бухгалтерского учёта и составления финансовой отчетности субъектов МП соответственно к положениям европейского законодательства. Это приблизит деятельность украинских МСП к мировым стандартам.*

**Ключевые слова:** малое предпринимательство (МП), критерии МП, направления государственной поддержки, методы государственного регулирования, банковское кредитование, иностранные инвестиции, кредитные программы, МСФЗ для субъектов МП, сокращенная финансовая отчетность микро- и малых предприятий.

## STATE SUPPORT REALIZATION WAYS FOR DOMESTIC SMALL ENTREPRENEURSHIP IN THE UKRAINE'S DEVELOPMENT EUROPEAN VECTOR

Razborska O., Iefremova O.

*In the article the transformational stages of SE development, the motivation of the emergence of SMEs, the conditions for the emergence of a multi-economy economy, an effective institutional environment for the development of SMEs, and favorable alternative ways of starting a business are considered. The state-of-the-art experience of small and medium enterprises state support in the EU countries implements a number of directions concerning the formation of infrastructure for its support and development; establishment of a system of privileges and a transparent system of taxation; availability of financial and credit support; search for new opportunities for credits in hryvniya in a large number of credits programs from the IFO side; improving access to new markets and internationalization, as well as within the framework of SE information-alization; the legal framework accounting and financial reporting improvement of the SE entities in accordance with the European legislation provisions, which will approach Ukrainian SMEs closer to world standards.*

**Keywords:** small entrepreneurship (SE), SE criteria, state support directions, state regulation methods, bank crediting, foreign investments, credit programs, IFRS for SE entities, micro and small enterprises, reduced financial reporting.

**Постановка проблеми.** В більшості країн світу підприємництво складає один з найважливіших секторів економіки, де великі підприємства визначають рівень науково-технічного та виробничого потенціалу розвитку будь-якої країни, а малі та середні підприємства, в свою чергу, є найбільш масовою формою ділової активності та забезпечують соціально-економічну стабільність розвитку.

Аналогічна ситуація спостерігається і в національній економіці, коли станом на початок 2017 року в структурі підприємництва за розміром підприємств частка малих підприємств складала аж 94,3%, середніх – 5,5%, а великих – лише 0,2% [1]. Відмічені показники дають можливість з впевненістю стверджувати, що саме МП в Україні відводиться особлива роль при формуванні різноманітних прямих та зворотних зв'язків між чисельними мікрорівнями фінансів господарських одиниць та макрорівнем. Так, суб'єкти підприємництва сплачують державі та місцевим органам влади податки, а держава, у свою чергу, надає їм прями та непрямі субсидії, здійснює непрямі заходи, що сприяють розвитку МП.

Проте МП є найбільш чутливим до змін кон'юнктури ринку, кризових явищ, затримки платежів, що обумовлює необхідність державного регулювання їх діяльності в частині забезпечення економічного захисту. Не зважаючи на прийняття цілої низки важливих рішень, розробку та впровадження Національної програми сприяння розвитку вітчизняного МП [2], умови для його становлення та розвитку в Україні суттєво не покращилися. Нехватка фінансових ресурсів або ж повна відсутність стартового капіталу потребують встановлення державою преференцій, що дозволить малим і середнім підприємствам оцінити труднощі залучення фінансування на ранніх етапах свого бізнесу. Тому, належний розвиток МП в Україні вимагає поєднання засобів податкової, фіскальної, цінової зовнішньоекономічної, соціальної політики з метою створення сприятливого підприємницького клімату.

Потужний ефект від використання МП в модернізації економіки за кордоном відзначений вже давно. Феномену його впливу на економічні, політичні, соціальні та технологічні перетворення в країнах, а також здатності стабілізувати процеси регіонального розвитку, постійно приділяється пильна увага. Для цього застосовуються спеціальні методи державного регулювання і підтримки розвитку МП та його конкурентоспроможності. Європейський вектор розвитку України, передусім, передбачає вивчення досвіду регулювання та підтримки МП в країнах – членах Європейського Союзу.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** В останні роки проблеми розвитку суб'єктів малого бізнесу, як важливої складової підприємництва, є об'єктом ретельної уваги багатьох дослідників, як в Україні, так і за її межами. Питання, пов'язані з дослідженням світового досвіду державної підтримки МП, знайшли своє відображення у роботах вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме: Абрамової О.В., Александріна Ю.Н., Гальцової О.Л., Деренько О.А., Загарії М., Коваленко М.А., Кравець О.В., Кузнецова К.В., Кузнецової М.С., Лондара С.Л., Меленя О.В., Міци В.В., Мочерного С.В., Пивоварова М.Г., Поліщук Г.О. та інших. Проте виникає багато питань, пов'язаних з результатами державного регулювання сфери вітчизняного МП та реалізації державної підтримки його розвитку.

**Постановка завдання.** Метою дослідження є проведення аналізу зарубіжного досвіду регулювання МП, умов і способів застосування спеціальних методів державного регулювання й підтримки розвитку МП та його конкурентоспроможності, а також результатів реалізації державного регулювання і підтримки сфери вітчизняного МП на законодавчому та фінансовому рівнях у його європейському векторі розвитку.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** В сучасних умовах євроінтеграційного спрямування вітчизняної економіки особливого значення набуває організація державою преференцій для початку та розвитку МП. Нехватка фінансових ресурсів або ж повна відсутність стартового капіталу потребують встановлення державою преференцій, що дозволить малим і середнім підприємствам оцінити труднощі залучення фінансування на ранніх етапах свого бізнесу. Підхід до державного регулювання МП, як до певної системи, дозволить окреслити ті аспекти взаємодії державного і підприємницького секторів, які забезпечують її найвищу дієвість [3].

У країнах з ринковою економікою створюється ефективне інституціональне середовище для розвитку МП: надання господарської самостійності та свободи дій у рамках закону, стимулювання добросовісної конкуренції та обмеження монополізму, консультування та надання допомоги при отриманні інвестицій, кредитування і фінансування на пільгових умовах, захист приватної власності. Існують горизонтальний і вертикальний підходи до регулювання діяльності малих підприємств. Горизонтальний підхід пов'язаний із захистом інтересів у суміжних областях діяльності і зміцненням позиції МП у відповідному виді діяльності, вертикальний – створення умов для економіко-соціального розвитку даного сектора [3].

Проте за цих умов для більшості країн – членів ЄС заходи підтримки МП залишаються несистемними та однобічними, при цьому нехтуються особливості діяльності МП, зокрема мікропідприємництва, при розробці законодавчих актів або на початку нової діяльності для раніше дійсно збанкрутілих підприємств [4]. До проблемних аспектів, з якими стикаються підприємці в Європі, відносять такі: якісна освіта як основа для підприємницької кар'єри; складний доступ до фінансів і ринків; труднощі в передачі бізнесу [4]. Купівля існуючої компанії є вигідним альтернативним способом почати свій бізнес, оскільки є дешевшим способом, на відміну від можливості розпочати бізнес з нуля. Щороку близько 450 тис. фірм у країнах – членах ЄС і понад 2 млн. їх співробітників передаються новим власникам [5], проте майже третина здійснених операцій передачі бізнесу є невдалими. Слід зауважити, що аналогічна ситуація спостерігається і в Україні, коли розпочати бізнес з нуля або його закриття є набагато складнішим й вартісним процесом, а ніж його передача або продаж. Крім цього, встановлені державою пільги на державному і регіональному рівнях дозволяють спростити й процедури щодо оформлення документів в державних органах, що часто значно скорочує й процедуру їх прийняття.

Для розвитку МП в країнах – членах ЄС створена особлива Європейська Комісія, яка покликана здійснювати характерні функції та заходи, використовувати ефективні інструменти (рис. 1) [4]. Європейська Комісія вважає, що для економіки передача бізнесу є настільки ж важливою, як і розвиток стартапів [5],

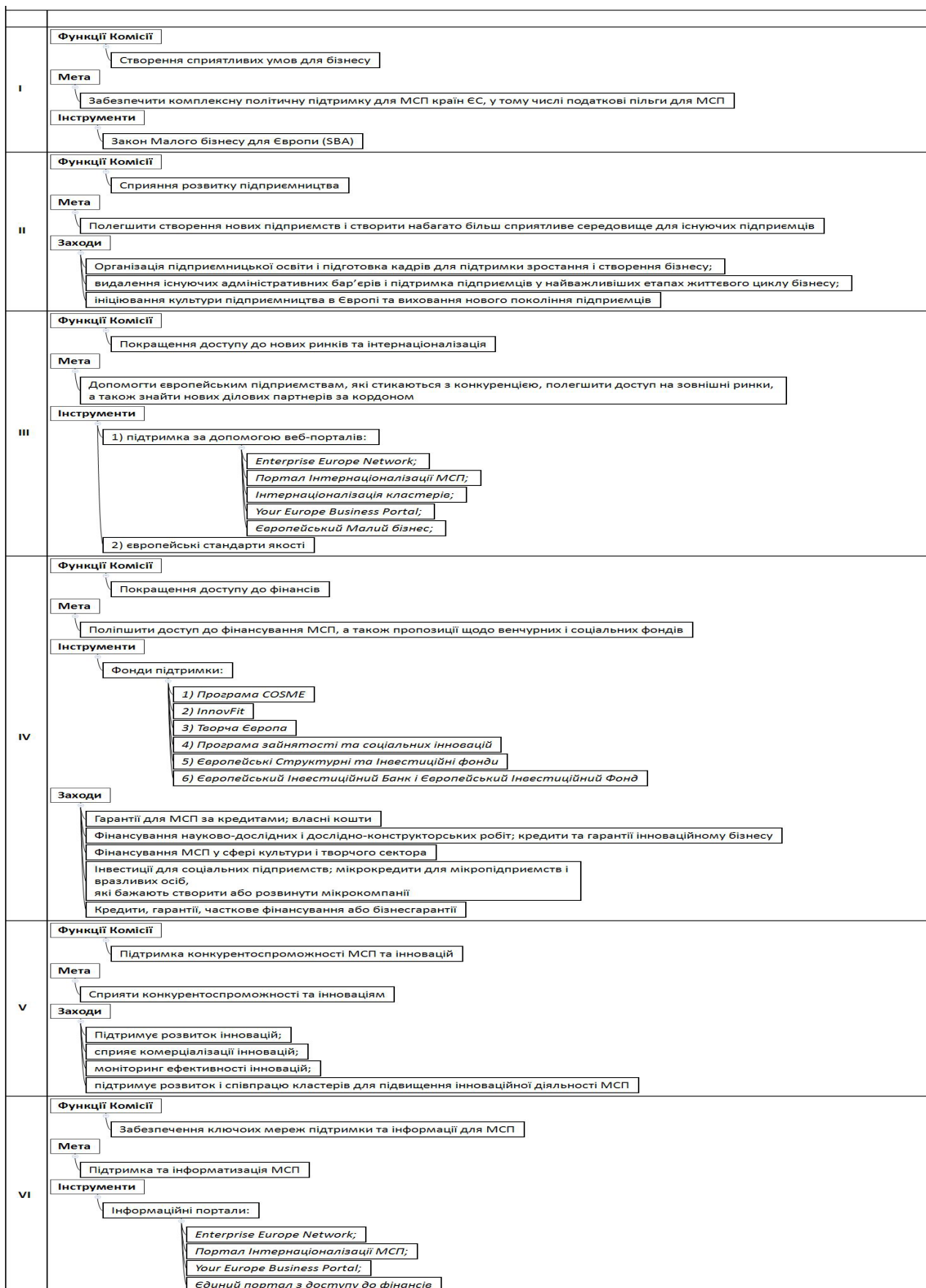


Рис. 1. Функції, інструменти та заходи Європейської Комісії щодо розвитку малого підприємництва в країнах – членах ЄС [4]

адже присутній страх перед штрафними санкціями та обтяжливість адміністративних процедур [3]. За цих умов важливо враховувати досвід розвинених країн у цільовому характері підтримки малих підприємств з акцентом на початківців.

Відповідно, основними напрямками державної підтримки МП в країнах – членах ЄС є формування інфраструктури підтримки і розвитку підприємництва, встановлення системи пільг і прозорої системи оподаткування, наявність фінансово-кредитної підтримки та співробітництва з великими підприємствами тощо. Однак це зовсім не означає створення «теплих» умов для малих підприємств, а, скоріше, є засобом вирівнювання можливостей малих, середніх і великих підприємств в умовах конкурентної боротьби, способом компенсації витрат підприємств від діяльності у ризикованих сферах [6].

Система державної підтримки МП в Західній Європі опрацьовувалася і моделювалася достатньо тривалий час (протягом періоду 50-90-х років минулого століття). Була розроблена система, яка створювала фінансову раціональність (для досягнення високих і узгоджених результатів), конкурентну нейтральність (незмінність структури цін імпорту і експорту при оподаткуванні), найменшу можливу податкову ставку і найменші можливі витрати на стягнення [7].

В Європейському Союзі загальна підтримка МП ґрунтується на відповідних основних нормативно-правових актах, а саме: Законі про підприємництво для Європи (Small Business Act for Europe, SBA) (2008 р.); Структурній програмі конкурентоспроможності та інновацій (CIP) (2007 р.); Законі малого бізнесу для Європи (SBA) (2011 р.). Однак з лютого 2011 р., основним регуляторним актом для Європейської Комісії залишається Закон малого бізнесу для Європи (SBA), який розроблено на основі Головних принципів Закону SBA й забезпечує реалізацію комплексної політичної підтримки розвитку малих і середніх підприємств країн - членів ЄС. Діяльність Комісії підпорядкована Закону SBA та орієнтована на стратегію «Європа 2020» [4].

Із впровадженням Закону SBA, малі та середні підприємства (МСП) отримують окремі переваги в своїй діяльності, а саме: можуть самостійно обирати системи обліку, які їм найбільш зручні, якщо вони не мають змоги підтримувати значні підрозділи бухгалтерського обліку; зниження паперової і бюрократичної роботи; спрощення процедур подання звітності для сплати ПДВ; сприяння мікрокредитуванню Міжнародними фінансовими організаціями; з метою захисту кредиторів, директивно визначено порядок сплати відповідних платежів протягом 30 днів.

Так, на сьогодні в рамках Закону SBA для малих і середніх підприємств в ряді країн – членів ЄС пропонуються наступні пільги для зменшення податкового та адміністративного тягаря [6]:

- у Німеччині малі підприємства з річним оборотом менше 150 тис. EUR (раніше поріг складав 50 тис. EUR на рік) у сфері громадського харчування та готельної індустрії звільнені від щомісячних звітів;
- в Ірландії малі підприємства, товарообіг яких не перевищує певні пороги (для підприємств, які надають послуги на суму, що не перевищує 37 тис. 500 EUR, і постачальників товарів – 75 тис. EUR), не зобов'язані реєструватись як платники ПДВ;

- у Фінляндії підприємства зазвичай зобов'язані звітувати і платити ПДВ щомісяця. Проте, якщо товарообіг підприємства менше 25 тис. EUR на рік, то воно може звітувати і платити ПДВ тільки 1 раз протягом календарного року. Якщо товарообіг від 25 тис. 001 EUR до 50 тис. EUR, то звіт та оплату необхідно надавати щоквартально;

- у Литві за Директивою ради 2006/112/ЄС платники податків, річний оборот яких є меншим за 155 тис. LTL (близько 45 тис. EUR), звільнюються від сплати ПДВ із податковою ставкою 21%. Для підприємств з чисельністю співробітників менше 10 осіб та річним доходом не більше 1 млн. LTL (близько 300 тис. EUR), знижується ставка податку на прибуток до 5%;

- в Австрії, підвищено поріг з 500 тис. EUR до 550 тис. EUR, нижче якого сторони звільнюються від надання будь-якої інтраст-інформації, тобто аналог податкової декларації для внутрішньої торгівлі в країнах – членах ЄС.

Отже, трансформаційні процеси у сфері оподаткування України потребують врахування вдалого закордонного досвіду з метою уніфікації податкових норм як основи для розкриття національної економіки та відновлення сталості її розвитку [7].

Цікавим для України є досвід державного регулювання МП в країнах – членах ЄС щодо підтримки підприємництва в кризових регіонах. З цією метою створюються зони вільного підприємництва, в яких функціонують державно-комерційні фонди, що надають пільгові кредити і ділові послуги. Малі підприємства історично покладалися на банківське кредитування, що в умовах кризи не ефективне. До цього ж, підприємці стикаються з труднощами залучення фінансування на ранніх етапах свого бізнесу.

За даними Державного комітету статистики України у 2016 році [1] основним джерелом фінансування вітчизняного МП залишаються власні кошти підприємств, що склали аж 59,2%, а решта – 40,8% – зовнішні джерела (кредити й інші позики – 16,1%, кошти держбюджету – 6,3% та місцевих бюджетів – 3,2%) (рис. 2). Наслідком обмеженого доступу до ринку позикового капіталу, браком реальних інвесторів може стати втрата ринкових позицій МП.



Рис. 2. Основні джерела фінансування МСП в Україні в 2016 році [1]

У грудні 2011 р. Європейська Комісія представила план дій щодо поліпшення доступу до фінансування для МСП, а також пропозиції щодо використання венчурних і соціальних фондів [4]. Фінансування відбувається здебільшого за рахунок Європейського Інвестиційного Банку та Європейського Інвестиційного Фонду.

Щорічно Європейський Союз підтримує більше 200 тис. підприємств [8]. За цих умов на сьогодні в Україні для підтримки вітчизняного МП доступна велика кількість кредитних програм, що пов'язані з їх фінансуванням міжнародними фінансовими організаціями (МФО). Ці програми можна розділити на три блоки: перший – програми з прямим фінансуванням на реалізацію конкретних проектів; другий – програми, що пов'язані з отриманням МСП в Україні кредитів від МФО на пільгових умовах; третій - система фінансування проектів Всесвітнім банком щодо енергоефективності відповідно до сучасних європейських стандартів [9].

У 2016 р. до п'ятірки банків України, найкращих для фінансування оборотного капіталу МСП в гривні за ефективною ставкою % річних у межах європейських програм, увійшли: «Укрексімбанк» – 24,22%; «ОТП Банк» – 26,33%; «Ощадбанк» – 26,78%; «Кредобанк» – 27,31%; «ТАСкомбанк» – 27,85%. При цьому «Прибат-Банк» виступає посередником у кредитній операції за ставкою майже 29% річних, а для фізичних осіб – майже 35% річних [9]. Зважаючи на умови фінансування, з червня 2016 р. вітчизняні банки знизили процентні ставки за кредитами для МСП у середньому на 0,5-3 процентних пункти, але це залишається так само дорого для суб'єктів МП, особливо для початківців. Проте навіть такі позички отримати швидко і без клопоту, як і раніше, може далеко не кожне вітчизняне МСП.

Для порівняння вивчимо польський досвід щодо кредитування МСП. Так, в Польщі в комерційні банки за кредитом можуть звернутися ті компанії, які пропрацювали на польському ринку хоча б один рік. Для отримання фінансування нові компанії можуть звертатися в агентства регіонального розвитку, що розміщені у кожному воєводстві, які кредитують такі компанії у сегменті мікро-, малого і середнього бізнесу. Агентство фінансує польські компанії як за програмами фонду ЄС, так і за власними програмами. Головними умовами отримання кредиту на розвиток бізнесу в Польщі є: реєстрація фірми, ведення бізнесу, а також залучення інвестицій, що фінансуються за рахунок кредитних коштів, на території відповідного воєводства Польщі (так кредити розподіляються на регіональному рівні). Програми кредитування направляються в основному на розвиток бізнесу та втілення інновацій (закупка обладнання, різноманітні інноваційні програми).

Для кращого розуміння шляхів реалізації програм фінансування МП вивчимо та порівняємо умови кредитування на поповнення оборотних засобів для польських й українських МСП на 01.01.2017 р. (табл. 1) [9].

З табл. 1 бачимо суттєву різницю у процентних ставках, коли українським МСП доводиться сплачувати відсотки за кредити у 4-5 разів вищі за польських підприємців за умови суттєво нижчого прожиткового рівня перших. Це вказує на те, що вітчизняні банки не дуже поспішають активізувати та здешевлювати традиційне кредитування МСП. Тому надія залишається щодо нових можливостей гривневого кредитування зі сторони міжнародних фінансових організацій (МФО). Так, Німецько-Український фонд (НУФ) та Kredobank 11.10.2017 р. підписали наступну угоду з кредитування українських МСП на суму 100 млн. грн., про що повідомили у представництві ЄС в Україні. Відповідно до угоди, Kredobank кредитуватиме підприємства за ставкою 15% річних у гривні. Угода входить до Програми сприяння МСП, що фінансується урядом Німеччини через Німецький державний банк розвитку KfW та підтримується ініціативою ЄС EU4Business [9].

Таким чином, завдячуючи великій кількості кредитних програм від МФО виникла можливість для кредитування МСП під досить невисокі процентні ставки для цілої низки спрямувань за сферами фінансування. Позики для даного сектору вітчизняної економіки видають лише півтора десятка банків. В то ж час попит на цю дефіцитну послугу до цього часу був практично не помітним, що пов'язано з недостатньою поінформованістю підприємців зі сторони як комерційних банків-посередників, так і НБУ. Зважаючи на цю проблему, для інформатизації вітчизняних МСП слід використовувати портали та веб-сторінки постачальників послуг державної підтримки в країнах – членах ЄС, де підприємці можуть знайти більш детальну інформацію [8]: Портал Інтернаціоналізації малого підприємництва; Enterprise Europe Network; Your Europe Business Portal; Європейський Малий бізнес-портал – електронний посібник та інші.

У рамках виконання зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом щодо наближення законодавства України у сфері бухгалтерського обліку до законодавства Європейського Союзу у відповідній сфері, сьогодні Верховна Рада прийняла Закон «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (від 05.10.2017 р. №4646-д) [10].

З метою приведення норм національного законодавства до положень Директиви ЄС № 2013/34/ЄС прийнятий Закон передбачає вдосконалити порядок застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності для суб'єктів МП, а саме:

**Таблиця 1. Умови кредитування на поповнення оборотних засобів для польських й українських МСП на 01.01.2017 р. [9]**

Умови кредитування	Для польських МСП	Для українських МСП
Сума кредиту	400 тис. злотих (EUR100 тис.)	500 тис. грн. – 100 млн. грн. (EUR17 тис. – 333 333 тис.)
Термін кредиту	до 60 місяців (5 років)	до 24 місяців (2 роки)
Процентні ставки	3,16–6,16 %	18,5–26 %
Разові комісійні за видачу кредиту	1–1,5 %	0,5–1 %
Застава по кредиту	рухоме або нерухоме майно (в тому числі придбані за рахунок кредитних коштів), а також гарантії спеціального гарантійного фонду	рухоме або нерухоме майно (транспортні засоби, обладнання, товари на складі), права на депозит, а також поліс страхування заставного майна (0,2-0,4%)
Беззаставні кредити	до 50 тис. злотих (EUR10,25 тис.)	до 200 тис. грн. (EUR 6,67 тис.)

Таблиця 2. Класифікація підприємств за новими критеріями для цілей складання фінансової звітності [10]

Група підприємств	Критеріями для визначення належності підприємства		
	сукупна (балансова) вартість активів	чистий дохід від реалізації	середня кількість працівників
Мікропідприємства	до 350 тис. євро	до 700 тис. євро	до 10 осіб
Малі	до 4 млн. євро	до 8 млн. євро	до 50 осіб
Середні	до 20 млн. євро	до 40 млн. євро	до 250 осіб
Великі	понад 20 млн. євро	понад 40 млн. євро	понад 250 осіб

1. Встановлення для цілей складання фінансової звітності критеріїв віднесення підприємств до мікропідприємств, малих, середніх та великих підприємств. Критеріями для визначення належності підприємства до тієї чи іншої групи будуть щонайменше двоє з таких критеріїв: сукупна вартість активів; чистий дохід від реалізації; середня кількість працівників (табл. 2).

При цьому у Законі додано два зауваження:

а) новоутворені підприємства під час визначення відповідності критеріям застосовують показники на дату складання річної фінансової звітності. Тобто у першому звітному періоді (яким вважається рік з дати початку створення підприємства до 31 грудня) нові підприємства вперше визначатимуть, до якої категорії вони належать, за результатами власної діяльності в такому році;

б) якщо підприємство однієї з наведених категорій за показниками річної фінансової звітності протягом двох років поспіль не відповідає наведеним критеріям, воно відноситься до відповідної категорії підприємств. По суті, діє автоматичний перехід з однієї категорії підприємств до іншої, проте аж в наступного року.

Результати діяльності суб'єктів МП за рік визначатимуться не у сумі доходу від будь-якого виду діяльності, а у сумі чистого доходу від реалізації товарів, робіт, послуг. Суть такої новації зводиться до того, що вартісний критерій перебування в тій чи іншій категорії підприємств знижено.

2. Обов'язкове складання скороченої фінансової звітності мікропідприємствами і малими підприємствами, яке встановлюється за показниками фінансової звітності у складі балансу та звіту про фінансові результати.

3. Звільнення мікро- і малих підприємств від надання звіту про управління, а середнім підприємствам надається можливість не відображати у звіті про управління нефінансову інформацію. Звіт про управління – документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності.

4. Обов'язкове подання з 01 січня 2018 р. копій фінансової звітності за запитом юридичних та фізичних осіб у порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації». Така новація спрямована на підвищення прозорості діяльності суб'єктів МП та дозволить посилити громадський контроль за фінансово-господарською діяльністю, своєчасністю прийняття ефективних управлінських рішень, особливо для підприємств сфери, що становить суспільний інтерес.

5. Обов'язкове оприлюднення перевіреної аудитором фінансової звітності покладається на інші фінансові установи: середні підприємства, а також мікропідприємства та малі підприємства, які повинні не пізніше ніж до 1 червня року, наступного за звітним періодом, оприлюд-

нювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на власній веб-сторінці (у повному обсязі).

Як бачимо, розмір та статус підприємства визначатиме не лише формат звітності (як нині), а й наявність чи відсутність обов'язку проходити щорічну аудиторську перевірку такої фінансової звітності й обов'язку оприлюднювати її результати на власній веб-сторінці.

Отже, прийнятий Закон забезпечить удосконалення законодавчих засад ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності відповідно до положень європейського законодавства, а також підвищення рівня прозорості та співставності показників фінансової звітності вітчизняних суб'єктів МП, що сприятиме покращенню інвестиційного клімату в Україні. Прийняття й набрання чинності цим Законом є черговим кроком до створення сприятливого бізнес-клімату в Україні, оскільки наблизить діяльність українських підприємств до світових стандартів у сфері ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності.

**Висновки з проведеного дослідження.** Зважаючи на позитивний досвід розвинутих країн, можна стверджувати, що розвиток вітчизняного МП без державної підтримки не представляється можливим. Тому держава має на нормативно-правовому рівні підтримувати і розширювати можливості малого і середнього бізнесу. За цих умов в Україні ми спостерігаємо слабко розвинену інфраструктуру підтримки розвитку МП. Саме тому, сприяння розвитку інфраструктури підтримки МП, зокрема надання суб'єктам господарювання фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, науково-технологічної, консультативної, маркетингової, кадрової та освітньої підтримки є одним із основних питань, що потребує вирішення на державному рівні.

Проте Уряд здійснює кроки для подолання цієї проблеми з прийняттям наступних документів: Кабінетом Міністрів України Розпорядження «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки»; Верховною Радою Закону «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (від 05.10.2017 р. №4646-д); договорами з Європейською Комісією щодо участі у кредитних програмах для поліпшення доступу до фінансування для МСП, що відбувається здебільшого за рахунок Європейського Інвестиційного Банку та Європейського Інвестиційного Фонду.

Разом з тим, оскільки в Україні підтримка малих підприємницьких структур здійснюється за регіональними програмами розвитку, то кожній з областей варто розглянути досвід країн – членів ЄС і можливості його застосування певних розробок для відповідного регіону, враховуючи його можливості та пріоритетні напрямки розвитку.

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 641-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-p>.
3. Кравець О. В. Досвід підтримки малого та середнього підприємництва в країнах – членах Європейського Союзу / О. В. Кравець. // БізнесІнформ. – 2016. – № 11. – С. 54–60.
4. Communication from the commission to the European Parliament, 2020 action plan. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52012 DC0795>.
5. Transfer of businesses. URL: [https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/advice-opportunities/transfer-business\\_en](https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/advice-opportunities/transfer-business_en).
6. Лондар С. Л. Міжнародний досвід податкового регулювання та підтримки малого та середнього підприємництва (МСП) / С. Л. Лондар, К. В. Кузнєцов // Європейський журнал економіки та менеджменту. – 2016. – С. 11–18.
7. Adapting legislation to minimize regulatory burdens for SMEs: best practice examples. URL: [http://ec.europa.eu/smart-egulation/impact/best\\_practices\\_examples/docs/eu/lighter\\_regimes\\_for\\_smes\\_oct\\_2013.pdf](http://ec.europa.eu/smart-egulation/impact/best_practices_examples/docs/eu/lighter_regimes_for_smes_oct_2013.pdf).
8. EU funding programmes. URL: [http://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/access-to-finance/in-dex\\_en.htm](http://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/access-to-finance/in-dex_en.htm).
9. Богута Н. Малому – помалому / Н. Богута // Деньги. – 2016. – № 18 (332). – С. 24-27.
10. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон України від 05.10.2017 р. № 4646-д. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/finance/2172324-buhgalterskiy-oblik-v-ukrajini-perevodyat-na-standarti-evrosoyuzu.html>.

E-mail: [heavenlove@i.ua](mailto:heavenlove@i.ua)